

ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกรอบการโรงเรียนเกษตรกร

ที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพ ในจังหวัดพัทลุง

ประธาน มุสิกรักษ์*

คำสำคัญ 1. โรงเรียนเกษตรกร 2. เทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพ
ความนำ

มังคุดนับเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ในปี ๒๕๔๖ ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมังคุดรวมทั้งสิ้นประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว ๒๘๐,๐๐๐ ไร่ ให้ผลผลิตรวม ๒๘๐,๐๐๐ ตัน คิดเป็นมูลค่ารวม ๕,๗๙๘.๙ ล้านบาท (สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ จังหวัดสงขลา, ๒๕๔๗ก) ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกมังคุดรวมทั้งสิ้น ๒๕๔,๐๙๓ ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว ๑๕๖,๕๕๕ ไร่ ให้ผลผลิตรวม ๑๑๙,๙๑๒ ตัน คิดเป็นมูลค่ารวม ๒,๑๕๘.๔ ล้านบาท (สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ จังหวัดสงขลา, ๒๕๔๗ข) ผลผลิตมังคุดร้อยละ ๙๓.๙ ของปริมาณผลผลิตรวมทั้งประเทศใช้ในการบริโภคภายในประเทศ ประเทศไทยส่งออกมังคุดไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศคิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓๐๒.๗ ล้านบาท แยกเป็นมังคุดผลสดแซ่บเข็ง ๒๙๑.๗ ล้านบาท และมังคุดแซ่บเข็ง ๑๑.๐ ล้านบาท ช่องง ไทรหัววน และจีน เป็นตลาดหลักของมังคุดจากประเทศไทย ปริมาณส่งออกไปยังตลาดทั้งสามแห่งนี้รวมกัน ๑๑,๓๐๔.๕ ตัน มูลค่า ๒๑๐.๔๒๖ ล้านบาท ขณะที่ญี่ปุ่นเป็นตลาดใหม่ของมังคุดผลสดแซ่บเข็ง (ส่งออกครั้งแรกในปี ๒๕๔๖) แต่มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง ๕๗.๘๗ ล้านบาท คิดเป็นปริมาณ ๔๐๔.๔ ตัน แต่ปริมาณผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพที่เกษตรกรผลิตได้มีน้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของผลผลิตรวมทั้งหมด (ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี, ๒๕๓๙) ปัญหาหลักที่สำคัญของมังคุด คือ ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากเกษตรกรปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตไม่ครบถ้วน ประกอบกับสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ราคาผลผลิตตกต่ำเนื่องจากผลผลิตด้อยคุณภาพ สถาบันเกษตรกรและเครือข่ายผู้ผลิตมังคุดไม่เข้มแข็งพอที่จะบริหารจัดการการผลิตและ

*นักศึกษาปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวุฒิศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

จัดการผลผลิตในเชิงธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทมังคุดคุณภาพมีไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ ผู้นำเข้าและบริโภค มังคุดในตลาดต่างประเทศเดิมไม่มั่นใจในคุณภาพมังคุดเนื่องจากปัญหาเนื้อแก้วและยางในผลซึ่งยังไม่มีเครื่องมือตรวจสอบและคัดแยกที่มีประสิทธิภาพ เชิงการค้า (สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ จังหวัดสงขลา, ๒๕๔๗ก) ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมังคุด มีผลต่อราคาและความมั่นใจของผู้บริโภค ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้กำหนดให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตมังคุด คุณภาพตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมังคุด โดยที่โรงเรียนเกษตรเป็นกระบวนการเรียนแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนามาใช้ในการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร การทำงานส่งเสริมตามแนวทางโรงเรียนเกษตรฯ มุ่งเน้นให้เกษตรกรร่วมกันทำการศึกษา และปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by doing) เริ่มตั้งแต่การวางแผนศึกษาวิเคราะห์ทดลอง และทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีการpubปะกันระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่อง - สาเหตุตั้งแต่เริ่มปลูก เพื่อจะได้เรียนรู้ถึงการเจริญเติบโตของพืชในแต่ละช่วงระยะเวลา ความสัมพันธ์ และการเคลื่อนไหวของสิ่งมีชีวิตในระบบในเวลาระยะหนึ่ง น้ำ และพืช แล้ว

นำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจ จัดการกับพืชที่ปลูก เป็นการฝึกให้เกษตรกรได้มีโอกาสศึกษาและตัดสินใจด้วยตนเอง นำเอาวิธีการที่ได้ผลจากคำแนะนำของทางราชการ หรือความรู้จากแหล่งอื่น ๆ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาฝึกทำเองอย่างง่าย ๆ เพื่อพิสูจน์และเปรียบเทียบผล โดยแบ่งเกษตรกรเป็นกลุ่มทำงานภายใต้กระบวนการหรือหลักสูตรที่สอดคล้องกับปัญหาของเกษตรกรแต่ละพื้นที่ เกษตรกรมีโอกาสนำเสนอภาระและตัดสินใจในกลุ่มของตนเอง ทั้งนี้โดยการช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการหรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitators) ในการจัดอบรม มิใช่ผู้ชี้นำ เช่นในอดีต (สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๔๘ : ๗)

การถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรมังคุด เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตมังคุดให้มีคุณภาพตามระเบียบมาตรฐาน มังคุดเริ่มตั้งแต่ระยะหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ระยะแตกใบอ่อน – เติบโตทางใบ ระยะก่อนออกดอก ระยะออกดอก ระยะผล อ่อน-ผลแก่ และระยะเก็บเกี่ยว สำหรับจำนวนครั้งในการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีได้กำหนดไว้แน่นอนตามตัวชี้วัดที่ระบุ สถาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร

จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ปลูกมังคุดประมาณ ๖,๗๖๐ ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้วประมาณ ๖,๑๑๓ ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ ๕,๓๗๑.๗๗ ตัน แหล่งผลิตมังคุดของจังหวัดพัทลุง คือ อำเภอกรุงรา ตะใหมด ศรีบูรพา และกิ่งอำเภอศรีคันทร์ (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง, ๒๕๔๗) จังหวัดพัทลุง ได้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ เป็นต้นมา โดยกรมส่งเสริมการเกษตร อนุมัติให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมการจัดการศูนย์แปลงแบบผสมผสาน กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้โดยผ่านกระบวนการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมจำนวน ๒ กลุ่ม ในอำเภอตะใหมด และอำเภอกรุงรา (วิมล สิงหะพล, ๒๕๔๒) ต่อมาในปี ๒๕๔๔ ได้มีการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรข้าวในจังหวัดพัทลุง หลังจากนั้นได้มีการนำกระบวนการ

ถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าวมาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ในไม้ผล ได้แก่ มังคุด ลองกอง และทุเรียน ในปี ๒๕๔๗ กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุดในจังหวัดพัทลุง จำนวน ๓ โรงเรียน แต่การดำเนินการที่ผ่านมาข้างต้นการศึกษาวิจัยถึงผลการดำเนินงานในเชิงวิชาการที่น่าเชื่อถือ และในปี ๒๕๔๘ จังหวัดพัทลุง ได้ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน ๕ โรงเรียน ในพื้นที่ ๕ อำเภอ คือ อำเภอเมือง งนหารา ศรีบูรพา ป่าพะยอม และกิ่งอำเภอศรีนคินทร์ มีเกษตรกรทั้งสิ้น ๑๒๔ ราย โดยได้กำหนดแผนการถ่ายทอดความรู้จำนวน ๕ ครั้ง (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง, ๒๕๔๘) จากที่กล่าวมาข้างต้นการวิจัยนี้จึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพ จึงได้ทำการศึกษา ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพ ในจังหวัดพัทลุง เพื่อนำผลจากการศึกษาไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมังคุด ในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุดในจังหวัดพัทลุง
- เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุดของเกษตรกรที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุดในจังหวัดพัทลุง
- เพื่อศึกษาปริมาณผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของเกษตรกรที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุดในจังหวัดพัทลุง

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพกับปริมาณผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของเกษตรกรที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุดในจังหวัดพัทลุง

5. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุดในจังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุด ปี ๒๕๔๘ ในจังหวัดพัทลุง ในพื้นที่ ๕ อำเภอ คือ อำเภอเมือง งนหารา ศรีบูรพา ป่าพะยอม และ กิ่งอำเภอศรีนคินทร์ จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๔ คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดจากประชากร ๑๒๔ ราย จากการคำนวณโดยใช้หลักเกณฑ์ของ Yamane (๑๙๖๗) พบร่วมตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

จำนวนห้องสื้น ๙๕ ราย และสุ่มตัวอย่าง เกษตรกรเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยใช้ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของ แต่ละอำเภอ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยการกำหนดตัวแปรที่ต้องการใน ประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการ วิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรฐาน ตัวแปรในแต่ละประเด็นตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วจึงนำตัวแปรตามประเด็นตัวชี้วัด และมาตรฐานมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วย คำถามปลายปิดและ คำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ สภาพพื้นฐานของ เกษตรกร โดยการสัมภาษณ์เกษตรกร ตามประเด็น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงาน จำนวนต้นมังคุด ที่ปลูก จำนวนต้นมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้ว สภาพ พื้นที่ปลูกมังคุด ลักษณะการปลูกมังคุด

ตอนที่ ๒ การใช้เทคโนโลยีการ ผลิตมังคุดของเกษตรกร เป็นประเด็น สัมภาษณ์รายการการปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติ พร้อม ระบุเหตุผล ๓ ด้าน คือ ๑. การจัดเตรียม ต้นให้พร้อมสำหรับการอุดออก ๒. การ จัดการเพื่อซักน้ำการอุดออก และ ควบคุมปริมาณดอกต่อต้นให้เหมาะสม

3. การจัดการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของผลและเพิ่ม ปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพ

ตอนที่ ๓ ปริมาณผลผลิตมังคุดและผลตอบแทนที่ ได้รับเป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงปริมาณบันทึกผลเป็นตัวเลข จำนวน ๗ รายการ

ตอนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้าน การผลิต ด้านการตลาด และด้านอื่น ๆ ของเกษตรกรที่ เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียน เกษตรกรรมมังคุด ในจังหวัดพัทลุง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้จัดได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ วิจัยสร้างขึ้น โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 จัดทำแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรจาก กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่เข้ารับการถ่ายทอด เทคนิคในโดยผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุด ปี ๒๕๔๘ ในจังหวัดพัทลุง

4.2 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรใน ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนัดหมาย เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่าน กระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุด ปี ๒๕๔๘ ในจังหวัดพัทลุง ของแต่ละอำเภอ เพื่อออกใบสัมภาษณ์ตามแผน

4.3 ผู้วิจัยออกใบสัมภาษณ์ข้อมูลเกษตรกรกลุ่มตัว อย่างตามที่ได้นัดหมายด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและมีแนวทาง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยนำข้อมูลที่ได้มา ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัส ข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package For the Social Science : SPSS For Win-

dows) ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไชสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.45 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย 3.39 คน มีพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 11.4 ไร่ เกษตรกรทั้งหมดใช้แรงงานภายในครอบครัว ในการทำสวน แรงงานที่ใช้ในการทำสวนมีคุณภาพเฉลี่ย 2.09 คน จำนวนต้นมังคุดที่ปลูกทั้งหมดเฉลี่ย 84.25 ต้น จำนวนต้น มังคุดที่ให้ผลผลิตแล้วเฉลี่ย 51.61 ต้น สภาพพื้นที่ปลูก มังคุดร้อยละ 57.9 เป็นพื้นที่รากลุ่ม ส่วนใหญ่ปลูกไม่มีผล อื่นรวมด้วยมีมังคุดเป็นพืชหลัก ใช้พื้นที่ปลูก 8x8 เมตร ต่อต้น มังคุดที่ปลูกมีอายุเฉลี่ย 7.04 ปี

จากการศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุด พบว่า 1) การจัดการเพื่อซักนำการออกดอกและควบคุมปริมาณ ดอกต่อต้นให้เหมาะสม เกษตรกรมีการตัดแต่งกิ่ง มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี มีการกำจัดวัชพืช มีการให้น้ำกรณีที่ฝนทึ่งช่วง 2) การจัดการเพื่อซักนำการออกดอกและ ควบคุมปริมาณดอกต่อต้นให้เหมาะสม เกษตรกรส่วนมาก ไม่ปฏิบัติ 3) การจัดการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการของผล และเพิ่มปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพ เกษตรกรส่วนใหญ่มี การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 หรือ 12-12-17-2 หลัง จากดอกบาน 4 สัปดาห์ มีการให้น้ำสม่ำเสมอทุก 3 วัน 4) การจัดการเพื่อป้องกันผลผลิตเสียหาย เกษตรกรส่วนใหญ่ เก็บเกี่ยwmangคุดโดยใช้จำปาไม้ไผ่ มีการคัดคุณภาพ ใช้ตะกร้าพลาสติกบรรจุมังคุด และ 5) ระดับการใช้เทคโนโลยี การผลิตมังคุดของเกษตรกร เกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีการ ผลิตมังคุดในระดับปานกลาง มีการใช้เทคโนโลยีการ ผลิตมังคุดเฉลี่ย 9.42 ครั้ง ได้ผลผลิตมังคุดต่อต้นเฉลี่ย 18.68 กิโลกรัม เกษตรกรร้อยละ 36.8 ขายผลผลิตให้กับพ่อค้ามา รับรวมในท้องถิ่น และร้อยละ 36.8 ขายให้กับกลุ่มฯ โดย ผลิตผลิตออกมากในช่วงเดือนมิถุนายน ถึง กุมภาพันธ์ และ

เก็บเกี่ยวหมุดในเดือนสิงหาคม โดยขาย ได้ในราคางวดละ กิโลกรัมละ 7.85 บาท และมีรายได้จากการขายโดยเฉลี่ย 5,433.68 บาท จากการหาความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุด ของเกษตรกร กับผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานปีก่อนว่า การใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุดของ เกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับผลผลิตมังคุด ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

สำหรับปัญหาอุปสรรคใน กระบวนการการปลูกมังคุดให้ได้ผลลัพธ์ คุณภาพของเกษตรกร คือ ขาดการรวม กกลุ่มในการผลิต ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ขาดความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษา การ จัดการเรื่องน้ำ และการจัดการเรื่องตลาด ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกร ได้แก่ จัด ให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิต มังคุดคุณภาพ ควรสนับสนุนเกี่ยวกับ การชุดสระน้ำในสวนมังคุดเพื่อการให้น้ำ ในสวนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่ง เสริมให้มีการใช้ปุ๋ยชีวภาพพร้อมทั้งจัด ทำแปลงสาธิต จัดตั้งศูนย์รับซื้อใน หมู่บ้านและควรเริ่มดำเนินการช่วงต้น ฤดูกาลเก็บเกี่ยว และระบบตลาดควร อยู่ภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่ทาง ราชการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทำให้ได้ทราบสภาพ พื้นฐานของเกษตรกรที่เข้ารับการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการ

โรงเรียนเกษตรกรรมมังคุดในจังหวัดพัทลุง การใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุด ปริมาณ ผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ความสัมพันธ์ของการใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุดกับผลผลิต มังคุดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ซึ่งจะได้เสนอแนะ เป็นแนวทางไว้ตั้งต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุดของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.0 มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุดในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตไม่ครบถ้วนประเด็น ดังนั้นในการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุด จึงควรเน้นให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีการผลิตไปปฏิบัติให้ครบถ้วนประเด็น เพราะว่าจากการศึกษาพบว่า การใช้เทคโนโลยีการผลิตมังคุดในระดับปานกลาง ถึงระดับมาก จะทำให้ผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นด้วย

2. การถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ควรคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจ สมัครใจที่จะเรียนรู้ และគร��านีงถึงพื้นที่ปลูก มังคุดและพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้วของเกษตรกรด้วย เพราะจากการศึกษาพบว่า จำนวนต้นมังคุดที่ปลูก และจำนวนต้นมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้ว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการใช้

เทคโนโลยีการผลิตมังคุดของเกษตรกร

3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ควรจัดทำแผนการถ่ายทอดให้ตรงกับช่วงระยะเวลาเจริญเติบโตของมังคุด และดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้ตรงตามแผน จะทำให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำเทคโนโลยีการผลิตมังคุดไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

4. เจ้าน้ำที่ส่งเสริมการเกษตรทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ควรให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร และควรมีกระบวนการติดตามการดำเนินงานที่ชัดเจน นอกจากริบบิ้นควรมีการติดตามการนำเทคโนโลยีการผลิตไปปฏิบัติของเกษตรกรด้วย

5. ผลจากข้อมูลของจังหวัดพัทลุง ปี 2547 มีพื้นที่ปลูกมังคุดประมาณ 16,760 ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้วประมาณ 6,113 ไร่ และจากผลการศึกษาพบว่า มังคุดที่เกษตรกรปลูกมีอายุเฉลี่ย 7.04 ปี ซึ่งเริ่มให้ผลผลิตแล้ว จะเห็นว่าพื้นที่ปลูกมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้วมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้น การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตมังคุด จึงควรใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกรรมมังคุด และเน้นให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติให้ครบถ้วน ซึ่งจะทำให้ผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้นด้วย

6. จากสภาพปัญหาราคาผลผลิตมังคุดในปี 2548 มีราคาก่อตัว ซึ่งเกษตรกรขายได้เฉลี่ย 7.85 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้เกษตรกรไม่มีความมั่นใจด้านการตลาด ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดที่เข้มแข็งและมีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดีทั้งด้านการผลิต และการตลาด จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาราคาผลผลิตมังคุดได้

7. ภาคเอกชน (ผู้รับซื้อผลผลิต) ต้องมีมาตรฐานในการกำหนดคุณภาพของผลผลิตที่จะรับซื้อเป็นมาตรฐานเดียว และกำหนดราคาให้เหมาะสมกับมาตรฐานดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. ๒๕๔๖. ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มังคุดสำหรับเกษตรกร. กรุงเทพฯ.

. ๒๕๔๗. มังคุด. เอกสารวิชาการลำดับที่ ๑๔/๒๕๔๗.

กลุ่มไม้ผล กองส่งเสริมพืชสวน. ๒๕๔๐. เทคโนโลยีการผลิตมังคุดให้มีคุณภาพ. กรุงเทพฯ.

กลุ่มไม้ผล กองส่งเสริมพืชสวน และศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สถาบันวิจัยพืชสวน. ๒๕๔๐.

การผลิตมังคุดคุณภาพ. กรุงเทพฯ.

โครงการปลูกพืชสวนจังหวัดพัทลุง(สถานีพัทลุง). ๒๕๔๘. ข้อมูลปริมาณน้ำฝนจังหวัดพัทลุง ปี ๒๕๔๘.

(อั้ดสำเนา)

จิระศักดิ์ เพชรหอย. ๒๕๔๘. การยอมรับและการเรียนรู้การส่งเสริมตามกระบวนการโรงเรียน
เกษตรกรในพระราชนิรันดร์ (ไม้ผล) ของเกษตรกร ปี ๒๕๔๗ จังหวัดจันทบุรี. สำนักงาน
เกษตรรัฐจังหวัดจันทบุรี.

จาเริก นวลโคกสูง. ๒๕๔๗. รายงานการวิจัยการผลิตข้าวของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการถ่ายทอด
เทคโนโลยีการผลิตข้าว ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรในพระราชนิรันดร์ ปี ๒๕๔๕
ตำบลสีมุน อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. สำนักงานเกษตรรัฐจังหวัด
นครราชสีมา.

ชาญชัย ส่วนไสว. ๒๕๔๘. การส่งเสริมการจัดการไม้ผล (ทุเรียน, ส้มโอ) ตามกระบวนการ
โรงเรียนเกษตรกรในพระราชนิรันดร์ของเกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรี. สำนักงานเกษตร
จังหวัดปราจีนบุรี.

ถนน ไชยเทพ. ๒๕๔๕. รายงานการวิจัยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการควบคุมศัตรูฝ่ายโดย
กระบวนการโรงเรียนเกษตรกรกลุ่มน้ำร่องการปลูกฝ่ายอย่างยั่งยืน ปี ๒๕๔๔.

ธนลิด ลินปาวิภากร และจริงแท้ ศิริพานิช. ๒๕๔๑. “อาการยางไนลอนผลมังคุดจากส่วนต่าง ๆ ของ
ทรงฟุ่ม”. วารสารสาระไม้ผล. ปีที่ ๓, ฉบับที่ ๒, เมษายน.

บุญมี ประมวล. ๒๕๔๕. รายงานการวิจัยผลการดำเนินงานโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าวในพระราชนิรันดร์ ปี ๒๕๔๔ ของ
เกษตรกรจังหวัดพะเยา. สำนักงานเกษตรรัฐจังหวัดพะเยา.